

Strömmad gudstjänst i Pargas kyrka 27.12.2020 kl. 10 med De vackraste julsångerna

Välkomna till en virtuell gudstjänst med de vackraste julsångerna! Vi är fem personer här: Jussi Meriluoto är liturg, Markus Ollila spelar och sjunger, Patrik Sundell sköter tekniken, Niklas Ekman står för dekorationerna, och jag, Birgitta Sarelin, kommenterar sångerna.

Den 27 december började mycket tidigt i kyrkans historia firas som aposteln Johannes dag. Att firandet blev tredje dag jul beror kanske på Johannesevangeliets prolog, som också är dagens evangelium och som förkunnar att Ordet blev människa, eller kött som det står i den grekiska grundtexten. Aposteln Johannes dag har temat "Gud är kärleken", och Johannes, som brukar kallas kärlekens apostel, betonar starkt Guds kärlek till människorna. Den kärleken kommer till uttryck i Jesu födelse. Guds kärlek kallar oss också att älska våra medmänniskor. Vi älskar, därför att han först har älskat oss, skriver Johannes i sitt första brev.

Vi inleder vår sånggudstjänst med den i synnerhet på finska mycket kända julsången Arkihuolesi kaikki heitä, som skrevs av Alpo Noponen på sommarstugan i Ingå sommaren 1916. Samma år publicerades den i tidningen Joulupukki. Sången är tonsatt av Leevi Madetoja och översatt till svenska av Nino Runeberg som var sonson till J.L. Runeberg. **10 Vardags sorgerna, glöm dem alla** får inleda vår sånggudstjänst. I synnerhet den andra versen berättar om julens betydelse för människorna.

Liturgen:

Inledande välsignelse, syndabekännelse, avlösning, tacksägelsebön

Efter avlösningen sjunger vi den jublande engelska lovsången från tidigt 1700-tal, som bygger på Psalt. 98. Jag läser några verser ur den:

Hylla Herren, hela världen,
brist ut i jubel och sång!

Sjung till lyra för Herren,
låt lyrans strängar klinga!
Blås i trumpeter och horn,
hylla konungen, Herren!

14 Jubla och sjung

Liturgen: Dagens bön

På julaftonen läses Jesaja 11, Messiasprofetian om grenen ur Isais avhuggna stam och skottet ur hans rot, och följande sång bygger på den bibeltexten:

En gren skall växa ur Jishajs avhuggna stam, ett skott skall skjuta upp ur hans rot.

Han är fylld av Herrens ande, vishetens och insiktens ande, kloketens och kraftens ande, kunskapens och gudsfruktans ande.

Grenen och skottet i Jesajas profetia har i sången blivit en ros, som är en Kristussymbol.

4 Det är en ros utsprungnen

Läsning 1 Joh. 2:28–3:3

Ja, mina barn, förbli i honom, så att vi kan stå frimodiga när han uppenbarar sig och inte behöver vända oss bort i skam vid hans ankomst. Om ni vet att han är rättfärdig, inser ni också att var och en som lever rättfärdigt är född av honom.

Vilken kärlek har inte Fadern skänkt oss när vi får heta Guds barn. Det är vi. Världen känner oss inte, därför att den aldrig har lärt känna honom. Mina kära, nu är vi Guds barn, men det har ännu inte blivit uppenbart vad vi kommer att bli. Vi vet dock att när han uppenbarar sig kommer vi att bli lika honom, ty då får vi se honom sådan han är. Var och en som har detta hopp till honom renar sig själv liksom han är ren.

Så lyder Herrens ord. Gud vi tackar dig.

Vi sjunger den afroamerikanska julsången *Go, tell it on the mountain*, som handlar om hur herdarna på ängen fick höra glädjebudet om Frälsarens födelse, och att det ska ropas ut från berg och kullar och överalltifrån.

7 Sjung ut i hela världen

Evangelium Joh. 1:1–14

I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud. Det fanns i begynnelsen hos Gud. Allt blev till genom det, och utan det blev ingenting till av allt som finns till. I Ordet var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.

Det kom en man som var sänd av Gud, hans namn var Johannes. Han kom som ett vittne för att vittna om ljuset, så att alla skulle komma till tro genom honom. Självt var han inte ljuset, men han skulle vittna om ljuset.

Det sanna ljuset, som ger alla människor ljus, skulle komma in i världen. Han var i världen och världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte. Han kom till det som var hans, och hans egna tog inte emot honom. Men åt dem som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn, åt alla som tror på hans namn, som har blivit födda inte av blod, inte av kroppens vilja, inte av någon mans vilja, utan av Gud.

Och Ordet blev människa och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, en härlighet som den ende sonen får av sin fader, och han var fylld av nåd och sanning.

Så lyder det heliga evangeliet. Kristus vi lovar dig.

Johannesevangeliet, och speciellt dess inledning, har fascinerat mig ända sedan hösten 1961 då jag var nio år gammal. Farfar brukade ibland komma till oss om kvällarna och sitta barnvakt med mig och min sex år

yngre syster när våra föräldrar var i fähuset. Jag gick i folkskolans tredje klass då, och hade av någon anledning börjat läsa i pappas och mammas vigselbibel. Jag vet inte varför, kanske var det intressant därför att boken var så vördnadsbjudande tjock och hade så extremt tunna blad att det var rentav svårt att bläddra? Än mindre minns jag hur jag lärde mig hitta i bibeln och varför jag fastnade just för Johannesevangeliet, men det gjorde jag. Nioåriga jag satt i min lilla gungstol på köksgolvet och läste för affa ur 1917 års bibelöversättning. I synnerhet minns jag de där orden alldeles i början av Johannesevangeliet, de där orden som var på en gång så enkla och så hemlighetsfulla: "I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. Detta var i begynnelsen hos Gud. Genom det har allt blivit till, och utan det har intet blivit till, som är till. I det var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har icke fått makt därmed." Vad affa sa om läsningen har jag glömt, men jag minns att han lyssnade uppmärksamt, och själv läste han också regelbundet i bibeln.

Vad var det som fascinerade mitt lilla jag så, och vad är det som fascinerar mig än, snart 60 år senare? Jo, Johannes börjar inte som de andra evangelisterna. Han börjar som bibelns första bok, i begynnelsen. I begynnelsen skapade Gud himmel och jord – genom sitt blotta ord. Gud sade och det blev till. Johannes säger nu att Jesus Kristus var detta ord. Han fanns redan vid världens skapelse, han är av evighet. Han är Ordet med stort O. Det betyder att han stiger fram och handlar. Guds Ord är inte bara något som sägs, en utsaga, det är det levande och skapande Ordet. Kristus var med vid skapelsen på samma sätt som Guds Ande var där. Gud i sin fullhet var där. Hela den heliga treenigheten var närvarande.

Det är inte vem som helst som lär oss det här. Det är älsklingslärjungen Johannes, ögonvittnet, han som vandrade med Jesus, som var med honom på förklaringsberget, som låg till bords med honom vid nattvardens instiftelse och som till sist såg honom hänga på korset, och ännu mer, som konstaterade undret inne i den tomma graven, graven

som var tom mot alla odds. Johannes fick insikten om att Kristus medverkade när världen blev till och när människorna skapades. När tiden var inne blev Kristus, Ordet, människa och gav sitt liv för den värld han skapade. I Kristus finns själva Livet med stort L, det eviga liv som aldrig kan dö och som fanns redan före världens grundläggning. Människan blev skapad till detta liv i gemenskap med Gud. Livet var människornas ljus. Ljuset lyser alltjämt, säger Johannes, fastän mörkret har försökt gå till anfall för att släcka det. Här talar Johannes om syndafallet, då Guds ovän drog till sig människorna. Men ljuset slocknade inte. Mörkret har inte fått makt med ljuset, mörkret har inte övervunnit ljuset, mörkret har inte fattat ljuset, mörkret kan inte absorbera ljuset! Ljuset har inte slocknat, Gud håller fast vid sin mening med människan. Och Livet skapas när Ordet, Kristus, kommer in med ljuset i en människas hjärta. Kristus är född åt oss i Betlehem, och han är både Gud av Gud Fader, ljus av ljusens källa, och Människosonen av Maria född. Så visar Gud sin kärlek för all världen.

Vid Kristi födelse kom den dag som profeterna hade förutsagt, t.ex. i Jesaja 7:14: "Då skall Herren själv ge er ett tecken: Den unga kvinnan är havande och skall föda en son, och hon skall ge honom namnet Immanu El, 'Gud med oss'." Tiden är inne. Dagen är kommen, vi får identifiera oss med herdarna och gå till Betlehem. Om allt det här får vi sjunga i den högstämnda och glädjefyllda psalmen *Dagen är kommen*. Vi börjar med att sjunga första och andra versen, och här finns anknytning både till Johannesevangeliet och till den högtidliga nicaenska trosbekännelsen där andra trosartikelns börjar så här:

Vi tror på en enda Herre, Jesus Kristus,
Guds ende Son, född av Fadern före all tid,
ljus av ljus, sann Gud av sann Gud,
född, inte skapad, av samma väsen som Fadern,
på honom genom vilket allt har blivit till...

3:1-2 Dagen är kommen

Egentligen är Johannesprologen en hymn, säger en del bibeltolkare. Hymnen når sin höjdpunkt i den 14 versen: "Och Ordet blev människa och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, en härlighet som den ende sonen får av sin fader, och han var fylld av nåd och sanning." Eller som det stod i den äldre översättningen som jag läste för farfar: "Ordet vart kött och tog sin boning ibland oss." Så står det ordagrant i den grekiska grundtexten. Det betyder att Jesus Kristus underkastade sig den mänskliga tillvarons alla villkor. Att Gud själv blev människa är egentligen det största och mest underbara som han har gjort. Han blev en del av sin egen skapelse, och lagd under förgängelsen, döden, som vi. Sann människa och samtidigt sann Gud. Det här är själva hörnstenen i frälsningsverket. Han bodde bland oss, säger Johannes, och här använder han ett annat underbart ord, han säger egentligen "slog upp sitt tält" bland oss. Boendet var högst tillfälligt, och ordet syftar också på tabernaklet, den tälthelgedom som Israels barn bar med sig när de gick på sin ökenvandring. Då sänkte sig Guds härlighet också ned och bodde bland människorna. Det här med tälthelgedomen var ett förebud. När tiden var inne kom Guds härlighet i Kristus, som var full av nåd och sanning, och det hade profeterna förebådat. Johannes fick själv vara med och se den på förklaringsberget. Också där var han ögonvittne.

Om allt det här får vi sjunga och jubla i *Dagen är kommen*. Vår jordiska lovsång förenas i all sin svaghet med änglarna och helgonen. Vi får falla ner i tillbedjan inför världens ljus som föddes i Betlehem. Och det ska vi nu göra när vi sjunger från den tredje versen till slut:

3:3–5 Ordet blev kött och tog sin boning bland oss

Låt oss instämma i kyrkans tro:

Jag tror på Gud, Fadern, den allsmäktige,
himplens och jordens skapare,
och på Jesus Kristus, Guds ende Son, vår Herre,
som blev avlad av den heliga Anden,
föddes av jungfrun Maria,

led under Pontius Pilatus,
korsfästes, dog och begravdes,
steg ner till dödsriket,
uppstod på tredje dagen från de döda,
steg upp till himlarna,
sitter på Guds, den allsmäktige Faderns, högra sida
och skall komma därifrån för att döma levande och döda,
och på den heliga Anden,
en helig, allmännelig kyrka,
de heligas gemenskap,
syndernas förlåtelse,
kroppens uppståndelse och det eviga livet.

Också för sången O du saliga ligger Joh. 3:16 egentligen som underlag.
Det är den vers som också kallas lilla bibeln. Den handlar om Guds själv-
utgivande kärlek, en kärlek som inte söker sitt eget.

17 O du saliga

Liturgien Kyrkans förbön, Fader vår och Herrens välsignelse

23 Kristus kommer, Davids son